

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

ALPAR / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru No. 22643/07)

KARAR

STRAZBURG

26 Ocak 2016

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2016. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup, bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

Alpar / Türkiye davasında,*Başkan,*

Julia Laffranque,

Yargıçlar,

Işıl Karakaş,

Nebojša Vučinić,

Paul Lemmens,

Ksenija Turković,

Jon Fridrik Kjølbro,

Stéphanie Mourou-Vikström,

ve Bölüm Yazı İşleri Müdürü Stanley Naismith'in katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 5 Ocak 2016 tarihinde gerçekleştirdiği kapalı oturumdaki müzakereler sonucunda anılan tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (22643/07 No.'lu) davanın temelinde, Türk vatandaşı olan Turgut Alpar'ın ("başvuran") 21 Mayıs 2007 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması'na İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvuru bulunmaktadır.

2. Başvuran, İstanbul Barosu'na bağlı Avukat M. Erbil tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvuran özellikle, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiğini ileri sürmektedir.

4. Başvuru, 25 Mart 2013 tarihinde Hükümet'e tebliğ edilmiştir.

OLAYLAR

5. Başvuran, 1973 doğumlu olup, İstanbul'da ikamet etmektedir.

1. Davanın başlangıcı

6. Başvuran, 9 Mayıs 2002 tarihinde, saat 03.00'da, kendisi ve (kendi ifadesine göre, olayların meydana geldiği tarihte nişanlısı, hâlihazırda eşi olan) H.B.'nin, Şişli'de (İstanbul) bulunan bir restoran çıkışında kimlik kontrolü için polis tarafından durdurulduklarını belirtmektedir. Başvurana göre, polis memurları, yanında bulunan kadının kimliğini sormuşlardır. Başvuran, polisler yanındaki kadının nişanlısı olduğunu söylemiştir. Polis memurları, başvurana yalancı diyerek, hakaret etmişler ve kendilerinden kimlik kartlarını göstermelerini istemişlerdir. Son olarak, polis memurları, her ikisini de polis karakoluna götürerek, burada darp etmişlerdir.

7. Aynı gün, başvuran ve H.B., Şişli Etfal Hastanesi'nde görevli hekimler tarafından muayene edilmişlerdir. İlgili tıbbi raporda, başvuran ve H.B.'nin vücutlarında pek çok yaranın bulunduğu belirtilmiştir.

8. Saat 07.10'da yapılan alkol muayenelerine göre, başvuranın kanında 0,22 g/L, (bir litre kanın içindeki alkolün gram cinsinden miktarı) ve H.B.'nin kanında ise 1,93 g/L alkol bulunmaktaydı.

9. Yine aynı gün, polis memurları, memura hakaret nedeniyle başvuran ve H.B. hakkında şikâyette bulunmuşlardır. Polislerden biri olan U.K., aynı gün verdiği ifadesinde, bir kişinin Şişli'deki kulübün girişi önünde bir kadını zorla arabaya bindirmeye çalıştığına dair telefonla yapılan ihbarın ardından, meslektaşları, A.B. ve Y.D. ile birlikte saat 04.45 sularında olay yerine geldiklerini belirtmiştir. U.K., olay yerine vardıklarında, kişiyi kadını omuzlarından tutarak zorla arabaya bindirmeye çalışırken gördüklerini ve durumu anlamak ve müdahale etmek için yaklaştıklarını ifade etmiştir. U.K., başvuranın, müdahalelerine karşı koyarak kendilerine hakaret ettiğini

ve başvurunu sakinleştirmeye çalıştıkça kendisinin daha da saldırgan hale geldiğini eklemiştir. U.K., ilgiliyi zapt etmek için "kendi kolları arasına alarak" sakinleştirmeye çalıştıklarını, ancak ilgilinin Y.D.'nin boğazını sıkıya çalıştığını ileri sürmüştür. U.K., yine, sarhoş olan başvurunu kontrol altına almaya çalıştıkları sırada, başvurunun kaldırımın kenarında park halinde bulunan polis aracının tamponuna çarptığını, yere düştüğünü ve ardından kastenkaportaya vurduğunu ifade etmiştir. Başvurunun yanında bulunan kadın da polise hakaret etmiştir.

10. Aynı gün verdikleri ifadelerinde, polis memurları A.B. ve Y.D., söz konusu olayları benzer şekilde anlatmışlardır. Meslektaşları gibi A.B. ve Y.D. de başvurunun kendilerine hakaret ettiğini, tehditte bulunduğunu ve devlette ve yargıda üst düzey tanıdıklarının olduğunu iddia ettiğini belirtmişlerdir.

11. Başkomiser M.O. tarafından hazırlanan rapora göre, aynı gün, saat 04.45 sularında, Şişli'deki (İstanbul) sokakta bir kadının kaçırıldığına dair telefon ile polise ihbarda bulunulmuştur. Polis memurları olay yerine gelmişler ve başvurunu bir kadınla kavga ederken ve kadını yerde sürüklerken görmüşlerdir. Polis memurları müdahale etmek isteyince, başvuran kendilerine hakaret etmiş, saldırgan davranışlar sergilemiş, park halindeki polis aracının tamponuna vurmuş ve daha sonra kaçmaya çalışmıştır. Başkomiser M.O. ayrıca, Şişli Etfal Hastanesi tarafından hazırlanan tıbbi raporlara göre, polis memurları, A.B. ve Y.D.'nin yaralandıklarını ve kendilerine bir gün süre ile iş göremez raporu verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

12. Adli Tıp Şişli Şubesi tarafından 10 Mayıs 2002 tarihinde düzenlenen tıbbi raporda, başvurunun vücudunda şu yaraların bulunduğu belirtilmiştir: Sağ yanakta, sol kulak arkasında, sol lomberde ekimozlar, hassas hematoma ve sağ kolda 1x2 cm'lik ekimoz, ve sağ göz altında 4x5 cm'lik ekimoz ve hematoma. Raporda ayrıca, söz konusu yaraların başvuran açısından hayati tehlike oluşturmadığı ve sonuç olarak, kendisine on gün süre ile iş göremez raporu verildiği belirtilmiştir.

13. Aynı gün, Adli Tıp Şişli Şubesi tarafından düzenlenen tıbbi raporda, H.B.'nin vücudunda şu yaraların bulunduğu belirtilmiştir: Sağ kolun arka kısmında eritematöz alanlar, sol kolda 2x2 cm'lik ekimoz ve sağ kolda 2x5 cm'lik ekimoz. Raporda ayrıca, söz konusu yaraların H.B. açısından hayati risk oluşturmadığı ve sonuç olarak, kendisine beş gün süre ile iş göremez raporu verildiği belirtilmiştir.

2. Başvuran ve H.B. hakkında açılan ceza davası

14. 10 Mayıs 2002 tarihli iddianame ile, Şişli Cumhuriyet Savcılığı, tarafından memura saygısızlık ve hakaret nedeniyle başvuran ve H.B. hakkında ceza davası açılmıştır. İddianame çerçevesinde, savcılık, polis memurlarının telefon ile yapılan ihbarın ardından olay yerine geldiklerinin, olay yerine vardıklarında başvuran ile bir kadını kavga ederken gördüklerinin, başvuranın kadını yerde sürükleyerek bir arabaya bindirmeye çalıştığının, durumu anlamak ve müdahale etmek için yaklaştıklarında, başvuranın kendilerine hakaret ettiğinin, müdahalelerine karşı koyarak saldırıda bulunduğunun ve H.B.'nin de kendilerine hakaret ettiğinin altını çizerek, polis memurlarının iddialarını tekrarlamıştır.

15. Belirtilmeyen tarihlerde öncelikle, Şişli Asliye Ceza Mahkemesi, başvuranı ve H.B.'yi, kendisini kurtarmak için görevli memura direnmek suçundan mahkûm etmiştir ve ardından, Yargıtay sanıkların lehine olan yeni kanunun uygulanmasına karar vererek söz konusu kararı bozmuştur.

16. 20 Eylül 2005 tarihli kararla Yargıtay kararına uyarak, Şişli Asliye Ceza Mahkemesi başvuranı ve H.B.'yi iki ay hapis cezasına mahkûm etmiş, ardından da bu cezanın para cezasına çevrilmesine karar vermiştir. Şişli Asliye Ceza Mahkemesi son olarak, sanıkların adli sicil kayıtlarının bulunmaması ve iyi halleri nedeniyle para cezasının uygulanmasının ertelenmesine karar vermiştir. Gerekçesinde, mahkeme, üniformalı polislerin müdahale ettiklerini, zira başvuran ile yanında bulunan kadının kavga ettiklerini, polislerin ifadelerine inanmamak için herhangi bir nedenin

bulunmadığını ve sanıkların, kendi ifadelerinde, aralarında bir tartışma yaşandığını üstü kapalı olarak kabul ettiklerini tespit etmiştir. Şişli Asliye Ceza Mahkemesi son olarak, sanıkların eylemlerinin, kamu görevlisine saygısızlık ve hakaret olarak değil, kaçmak amacıyla kamu görevlisine direnme olarak nitelendirilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

17. Belirtilmeyen bir tarihte başvuran Yargıtay nezdinde temyiz başvurusunda bulunmuştur.

18. 29 Mayıs 2007 tarihinde Yargıtay temyiz edilen kararı onamıştır.

3. Polis memurları hakkında açılan ceza davası

19. Bu süre zarfında başvuran 21 Ekim 2003 tarihinde, söz konusu üç polis memuru hakkında şikâyette bulunmuştur. Başvuran Adli Tıp Şişli Şubesi'nde 10 Mayıs 2002 tarihinde hazırlanan tıbbi rapora atıfta bulunarak polis memurları tarafından işkenceye maruz kaldığını ve hakarete uğradığını ileri sürmüştür. Başvuran, söz konusu polis memurları hakkında resen soruşturma açılması gerektiğini, ancak olayın yaşandığı tarihten bu yana ilgililer hakkında herhangi bir soruşturma başlatılmadığını eklemiştir.

20. Şişli Cumhuriyet Savcısı 22 Ekim 2003 tarihinde Şişli Emniyet Müdürlüğü'nden, söz konusu polis memurlarının kimliklerinin tespitini ve başvuranın yakalanmasına ilişkin bütün belgelerin kendisine iletilmesini talep etmiştir.

21. Şişli Cumhuriyet Savcısı 11 Aralık 2003 tarihinde polis memurlarından biri olan A.B.'yi dinlemiştir. A.B. olay günü başvuranın bir kadını döverek sokakta sürüklediğini ve polis memurları müdahale ettiğinde ise başvuranın söz konusu kadının nişanlısı olduğu gerekçesiyle polis memurlarından kendisine karışılmamasını istediğini ileri sürmüştür. A.B., başvuran ve nişanlısının daha sonra kendilerine hakaret ettiklerini belirtmiştir. A.B. kendisinin ve meslektaşlarının ilgilileri darp etmediklerini ve başvuran ile yanında bulunan kadının maruz kaldıkları yaralanmaların kendi kavgalarından kaynaklanmış olabileceğini ifade etmiştir.

22. 15 Aralık 2003, 26 Nisan 2004, 8 Eylül 2004 ve 4 Temmuz 2007 tarihlerinde Şişli Cumhuriyet Savcılığı, Şişli Emniyet Müdürlüğü'nden olay anında olay yerinde bulunan diğer iki polis memuru Y.D. ve U.K.'yi de dinlemesini talep etmiştir.

23. Şişli Cumhuriyet Savcılığı 27 Şubat 2004 tarihinde başvurunu dinlemiştir.

24. Şişli Emniyet Müdürlüğü 27 Temmuz 2006 tarihinde Y.D.'nin 2004 yılında hayatını kaybettiği ve U.K.'nin 23 Haziran 2003 tarihinde Bingöl'e tayin edildiği yönünde savcılığı bilgilendirmiştir. Şişli Cumhuriyet Savcısı'nın 27 Şubat 2007 tarihli yazılı talebi üzerine, U.K., 5 Nisan 2007 tarihinde Bingöl'de iki polis memuru tarafından dinlenmiştir. U.K. meslektaşları ile birlikte saat 3 sularında olay yerine geldiklerini; başvurandan kimlik kartını göstermesini istediklerini ve keyfi olmayacak şekilde bunu talep ettiklerini, zira başvuranın bir kadına saldırıda bulunduğunu ve kadını yerde sürüklediğini, başvuran ile söz konusu kadının kendilerine hakaret etmeye başladıklarını, sonunda, memura saygısızlık ve hakaret nedeniyle ilgilileri yakalamak, polis aracına bindirmek ve ifadelerini almak amacıyla karakola götürmek zorunda kaldıklarını ifade etmiştir.

25. Şişli Cumhuriyet Savcılığı 12 Ocak 2009 tarihinde, delil yetersizliği nedeniyle kovuşturmaya yer olmadığına karar vermiştir. Savcılık her halükarda zamanaşımı süresinin dolduğunu belirtmiştir.

26. Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi 28 Nisan 2009 tarihinde başvuran tarafından yapılan itirazı reddetmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

27. Sözleşme'nin 3, 6 ve 13. maddelerine atıfta bulunarak, başvuran, polis memurları tarafından şiddete maruz kaldığını ve bu konuda etkin bir soruşturmadan mahrum bırakıldığını iddia etmektedir. Başvuran ayrıca, yargılamanın aşırı uzunluğundan da şikâyet etmektedir.

28. Davaya ilişkin olay ve olguların hukuki nitelendirmesi konusunda takdir yetkisine sahip olduğundan (*Tarakhel/İsviçre* [BD], No. 29217/12, § 55, AIHM 2014 (alıntılar), ve *Gherghina/Romanya* (kabul edilebilirlik hakkında karar) [BD], No. 42219/07, § 59, 9 Temmuz 2015) Mahkeme, bu şikâyetlerin yalnızca Sözleşme'nin 3. maddesi açısından incelenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır. Söz konusu madde aşağıdaki gibidir:

"Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulmaz."

29. Hükümet başvuranın iddiasını kabul etmemektedir.

A. Kötü muamele iddiaları hakkında

30. Başvuran, yakalanmasının ardından Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı muamelelere maruz kaldığını ileri sürmektedir. Başvuran, iddiasına dayanak olarak Adli Tıp Şişli Şubesi tarafından 10 Mayıs 2002 tarihinde hazırlanan tıbbi raporu sunmaktadır. Başvuran aynı zamanda polis memurlarının yakalanması sırasında kendisine karşı orantısız güç kullandıklarını ileri sürmektedir.

31. Hükümet, polislerin müdahalesi sırasında başvuranın alkolün etkisi altında olduğunu, yanında bulunan kadına kötü davranmaya başladığını, aynı zamanda polis memurlarına sözlü ve fiziksel saldırıda bulunduğunu, ardından dengesini kaybederek yere düştüğünü ve son olarak polis

memurlarının kendisini kontrol altına almak için güç kullanmak zorunda kaldıklarını belirtmektedir.

32. Diğer yandan, Hükümet, başvurana ilişkin tıbbi raporda yer alan yaralanma bulgularına itiraz etmemektedir. Ancak Hükümet'e göre söz konusu yaralanmalar ilgilinin saldırgan davranışlarından kaynaklanmıştır. Polis memurlarının ifadelerine atıfta bulunduğunu belirterek, Hükümet, başvuranın müdahale etmeye hazırlanan polis memurlarına saldırıda bulunduğunu ve olay yerinde park halinde duran polis aracının tamponuna da vurduğunu ileri sürmektedir. Başvuran ile kavga halinde olan H.B.'nin kendisini savunurken başvurana yaralamış olma ihtimali de bulunmaktadır.

33. Mahkeme, kötü muamele iddialarının uygun delil unsurları ile desteklenmesi gerektiğini hatırlatmaktadır. Mahkeme, iddia edilen olayların tespiti için “her türlü makul şüpheden uzak” olma kistasından yararlanmaktadır. Bu türden bir delil, yeterince ciddi, kesin ve birbiriyle uyumlu bir takım ipuçlarından veya aksi ispat edilemeyen karinelere dayanarak elde edilebilmektedir (*İrlanda/Birleşik Krallık*, 18 Ocak 1978, 161. paragrafın son cümlesi (*in fine*), A serisi No. 25, *Labita/İtalya* [BD], No. 26772/95, § 121, AİHM 2000-IV, *Gäfgen/Almanya* [BD], No. 22978/05, § 87, AİHM 2010, § 92, ve *Bouyid/Belçika* ([BD], No. 23380/09, § 82, 28 Eylül 2015).

34. Mahkeme, tarafların görüşlerinin yaralanmaların nedeni bakımından çeliştiğini gözlemlemektedir. Hükümet'e göre, bu yaralanmalar, başvuran ile yanında bulunan kadın arasında yaşanan tartışma ve polis memurlarının müdahalesi sırasında başvuranın saldırgan davranışlar sergilemesi nedeniyle meydana gelmiştir. Yanındaki kadın ile arasında geçen tartışma ve polis karakolunda neler yaşandığı konusunda herhangi bir görüş belirtmeyen başvurana göre ise yaralanmalar, yakalanması sırasında ve sonrasında polis memurları tarafından şiddete maruz kalmasından kaynaklanmıştır.

35. Hükümet, başvurana ilişkin tıbbi raporun doğruluğuna ve bu raporda bahsedilen yaralanmaların varlığına itiraz etmese bile, Mahkeme, tarafların her biri tarafından sunulan açıklamalar arasında var olan farklılıkları dikkate

olarak ve elinde bulunan unsurlardan hareketle, başvuranın, vücudundaki lezyonların yalnızca müdahale sırasında ve yakalanmasının ardından maruz kaldığı şiddetin bir sonucu olduğunu yeterli bir kesinlik düzeyinde ifade edebilecek bir durumda olmadığı kanısına varmaktadır.

36. Gerçekte, Mahkeme öncelikle olay günü saat 07.10'da gerçekleştirilen alkol muayeneleri (yukarıda 8. paragraf), polis memurlarının verdiği ifadeler (yukarıda 9. paragraf), Başkomiser M.O. tarafından hazırlanan rapor (yukarıda 11. paragraf) ve 29 Mayıs 2007 tarihli Yargıtay kararıyla onanan, 20 Eylül 2005 tarihli Şişli Asliye Ceza Mahkemesi kararından, başvuran ve özellikle yanında bulunan kadının aşırı oranda alkollü olduklarını, polisler olay yerine varmadan önce sokakta tartıştıkları ve polislerin başvuranın kimliğini kontrol etmek istedikleri ve müdahale ederek kendisini yakalamaya çalıştıkları sırada başvuranın belli ölçüde direniş gösterdiğinin anlaşıldığını gözlemlemektedir. Mahkeme, başvuranın vücudundaki yaraların bir kısmının, hatta tamamının bu bağlamda açıklanabilir olduğunun göz ardı edilemeyeceği kanısındadır.

37. Mahkeme ardından, başvuranın, yerel mahkemelere şikâyetini sunduğu sırada ve Mahkeme önünde, olayların seyrine ve yakalanmasının ardından ve karakolda bulunduğu sırada maruz kaldığı kötü muamelelere ilişkin iddialarını destekleyecek nitelikte ve yeterli ölçüde ayrıntılı bilgi sunmadığını, iddialarını yalnızca tıbbi rapora dayandığını tespit etmektedir.

38. Dolayısıyla mevcut davaya ilişkin olaylar incelendiğinde, Mahkeme tarafından başvuranın vücudunda saptanan yaraların, yakalanması sırasında veya sonrasında karakolda kendisine karşı orantısız güç kullanılması sebebiyle meydana geldiğinin tespit edilmesine olanak sağlayacak unsurlar ortaya çıkmamaktadır.

39. Başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesinin maddi yönü bağlamındaki şikâyetinin açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmesi gerektiği sonucuna varılmaktadır.

B. Soruşturmanın etkin niteliği hakkında

40. Başvuran, polisler tarafından şiddete maruz kalmasına karşın etkin bir soruşturmadan yararlanamadığını ileri sürmektedir.

41. Hükümet, başvuranın olayların ardından yaklaşık on sekiz ay sonra polis memurları hakkında şikayette bulunduğunu belirtmektedir. Hükümet, Cumhuriyet savcısının etkin bir soruşturma yürüttüğünü ve polis memurları A.B. ve U.K. ile başvuruları dinlediğini ileri sürmektedir. Hükümet, bu süre zarfında hayatını kaybeden polis memuru Y.D.'nin sorgulanmasının mümkün olmadığını ifade etmektedir.

Hükümet, soruşturmayı takip eden dava da dahil olmak üzere, soruşturmanın süresi konusundaki Mahkeme içtihadının farkında olduğunu eklemektedir.

1. Kabul edilebilirlik hakkında

42. Mahkeme, Sözleşme'nin 3. maddesinin maddi yönü bağlamındaki şikâyetin açıkça dayanaktan yoksun olduğu sonucuna varmıştır (yukarıda 39. paragraf). Bu durum, söz konusu maddenin usul yönü bağlamındaki şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar verilmesini engellemektedir. Nitekim devlet görevlileri tarafından kötü muamelelerin uygulandığı Mahkeme önünde tespit edilmese bile, başvuranın olayların yaşandığı dönemde ve bu bağlamda şikâyetinde bulunduğu sırada, kötü muamelelere maruz kaldığına dair inanılır bir iddia ileri sürmesi ve bu türden bir iddia dikkate alınarak, olaylara ilişkin soruşturma yürütme yükümlülüğünün doğması mümkündür (bk., örnek olarak, *Mudayevy/Rusya*, No. 33105/05, §§ 113 ve 114, 8 Nisan 2010). Mahkeme, somut olayda aynı durumun söz konusu olduğu kanaatindedir. Mahkeme, diğer taraftan, Şişli Cumhuriyet Savcısı'nın başvuranın sunduğu şikâyetin ardından bir soruşturma başlattığını tespit etmektedir. Sözleşme'nin 3. maddesinin usul yönü bağlamındaki şikâyetin, dolayısıyla mevcut davaya ilişkin koşullarda,

Sözleşme'nin 35. maddesinin 3. fıkrasının a) bendi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar verilemeyecektir.

Bu şikâyetin başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle bağdaşmaması sebebiyle, Mahkeme, şikâyetin kabul edilebilir olduğuna karar vermektedir.

2. Esas hakkında

43. Ulusal mercilerin etkin bir soruşturma açma ve yürütme yükümlülüklerine ilişkin olarak Mahkeme, kendi içtihadından doğan ilkelere atıfta bulunmaktadır (*El-Masri/Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti* [BD], No. 39630/09, §§ 182-185, AİHM 2012, *Mocanu ve diğerleri/Romanya* [BD], No. 10865/09, 45886/07 ve 32431/08, §§ 316-326, AİHM 2014 (alıntılar), ve yukarıda anılan *Bouyid* kararı, §§ 115-123).

44. Böylelikle, "[kendi] yetki alanları içinde bulunan herkesin (...) Sözleşme'[de] tanımlanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlama" yönünde Sözleşme'nin 1. maddesi uyarınca devlete düşen genel görev dikkate alındığında, Sözleşme'nin 3. maddesi hükümleri, kişinin özellikle polis memuru ya da diğer benzer devlet görevlileri tarafından 3. maddeye aykırı bir muameleye maruz kaldığına dair inanılır bir iddia ileri sürmesi halinde, etkili bir resmi soruşturma yapılmasını zımnen gerektirmektedir (yukarıda anılan *Mocanu ve diğerleri* kararı, § 317, ve yukarıda anılan *Bouyid* kararı, § 116).

45. Esasen, bu tür bir soruşturma yoluyla, devlet görevlilerinin ya da devlet organlarının dâhil olduğu davalarda işkence ve insanlık dışı veya aşağılayıcı ceza ve muameleleri yasaklayan kanunların etkin şekilde uygulanmasının sağlanması ve söz konusu görevlilerin kendi sorumlulukları altında meydana gelen kötü muameleler hakkında hesap vermelerinin güvence altına alınması söz konusudur (yukarıda anılan *Mocanu ve diğerleri* kararı, § 318, ve yukarıda anılan *Bouyid* kararı, § 117).

46. Bu bağlamda, makul bir çabukluk ve özen gerekliliği zımnen doğmaktadır. Soruşturmanın belirli bir durumda ilerlemesine mani olan engel ya da güçlükler söz konusu olabilse de, yasa dışı güç kullanımı veya kötü muamele iddiaları hakkında soruşturma yapılması söz konusu olduğunda mercilerin ivedilikle cevap vermesinin, yasallık ilkesine riayet edilerek toplumun güveninin korunması ve yasa dışı eylemlere ilişkin olarak her türlü suça iştirak edildiği ya da tolerans gösterildiği izleniminin oluşturulmaması amacıyla genel olarak gereklilik arz ettiği kabul edilebilmektedir (yukarıda anılan *Mocanu ve diğerleri* kararı, § 323, ve yukarıda anılan *Bouyid* kararı, § 121).

47. Son olarak, soruşturma eksiksiz yapılmalıdır. Bu durum, mercilerin meydana gelen olayları tespit etmek için her zaman ciddi çaba sarf etmeleri ve soruşturmayı sonlandırmak amacıyla gelişigüzel veya temelsiz sonuçlara dayanmamaları gerektiği anlamına gelmektedir (yukarıda anılan *Mocanu ve diğerleri*, §183, ve yukarıda anılan *Bouyid* kararı, § 123).

48. Somut olayda Mahkeme, Cumhuriyet savcısının, başvuran tarafından şikâyetin sunulduğu tarihten iki ay sonra polis memurlarından birini dinlediğini, bu tarihten yaklaşık iki yıl dokuz ay sonra ikinci polis memurunun 2004 yılında hayatını kaybettiğini tespit ettiğini ve yine bu tarihten yaklaşık üç yıl üç ay sonra üçüncü polis memurunu dinlediğini saptamaktadır. Ardından Cumhuriyet savcısı, kararını ancak söz konusu şikâyetin sunulduğu tarihten yaklaşık beş yıl altı ay sonra, 2009 yılında vermiştir.

49. Diğer taraftan, Mahkeme, Cumhuriyet savcısı ile Ağır Ceza Mahkemesi'nin, somut bir hukuki gerekçe sunmaksızın ilgilinin şikâyetini reddettiklerini kaydetmektedir. Mahkeme bu mercilerin, başvuranın yakalanması sırasında kendisine karşı kullanılan gücün derecesini haklı çıkarmaya çalışmadıklarını ve somut olayda yürütülen ceza soruşturmasının başvuranın yakalanmasının ardından dile getirdiği kötü muamele iddiaları ile ilgili olmadığını tespit etmektedir. Cumhuriyet savcısı, her halükarda

zamanaşımı süresinin geçmiş olduğunu ekleyerek, herhangi bir açıklama sunmaksızın delillerin yetersiz olduğunu saptamakla yetinmiştir.

50. Dolayısıyla Mahkeme, mercilerin başvuranın şikâyetinin ardından etkin bir soruşturma yürütmedikleri sonucuna varmaktadır. Bu nedenle Sözleşme'nin 3. maddesi usul yönünden ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

51. Sözleşme'nin 41. maddesi uyarınca,

“Eğer Mahkeme, işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmecî Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminatlar

52. Başvuran, manevi zarar için 50.000 avro talep etmektedir.

53. Hükümet, bu iddiaları kabul etmemektedir.

54. Hakkaniyete uygun olarak Mahkeme, manevi zarar için başvurana 5.000 avro ödenmesi gerektiği kanaatine varmaktadır.

B. Masraf ve giderler

55. Başvuran aynı zamanda, Mahkeme önünde yaptığı masraf ve giderler için 2.400 avro talep etmektedir. Başvuran talebini, şu şekilde ayrı ayrı belirtmektedir; Avukatlık ücretleri için 1.470 avro ve posta, yardım ve çeviri masrafları için 930 avro. Talebini desteklemek için başvuran, İstanbul Barosu'na ait ücret tarifelerini ve çeviri, yardım ve kırtasiye masrafları bağlamında temsilcisi tarafından ortaya konulan gider faturasını ibraz etmektedir.

56. Hükümet bu talebin haklı gösterilmediği kanaatine varmaktadır ve Mahkeme'yi bu talebi reddetmeye davet etmektedir.

57. Mahkeme'nin içtihadına göre, bir başvurana, yalnızca masraf ve giderlerinin doğruluğunu, gerekliliğini ve ödenen miktarların makul olduğunu ispatlamak kaydıyla bu masraflar iade edilebilmektedir. Elinde bulunan belgeleri ve yukarıda belirtilen kriterleri dikkate alarak, Mahkeme, bütün masraflar için başvurana 2.000 avro ödenmesinin makul olduğu kanısındadır.

C. Gecikme faizi

58. Mahkeme, gecikme faizi olarak, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun, başvuranın Sözleşme'nin 3. maddesinin usul yönü bağlamındaki şikâyetine ilişkin kısmının kabul edilebilir olduğuna ve diğer kısmının kabul edilemez olduğuna;
2. Sözleşme'nin 3. maddesinin usul yönünden ihlal edildiğine;
3. a) Davalı devletin, işbu kararın Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kesinleşeceği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmek üzere, başvurana aşağıdaki miktarları ödemekle yükümlü olduğuna;
 - i) Ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak 5.000 avro (beş bin avro);
 - ii) Başvuran tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, masraf ve giderler için, 2.000 avro (iki bin avro);

b) Yukarıda anılan sürenin bitiminden itibaren ve ödeme tarihine kadar, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere bu süre boyunca uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek basit faiz oranının uygulanmasının uygun olduğuna;

4. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş; ardından Mahkeme İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları uyarınca 26 Ocak 2016 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Julia Laffranque
Başkan